

VERSLAG

> Retouradres Postbus 93118 2509 AC Den Haag

Postbus 93118
2509AC Den Haag

Contactpersoon
Leane van Weereld
senior adviseur

Honderdzesentiende bijeenkomst Nationaal Comité advies dierproevenbeleid (NCad)
d.d. 24-04-2026

Onze referentie
NCad-26-04-05

Opening en vaststellen van de agenda

De vergadering vindt live plaats. Eén NCad-lid sluit digitaal aan en één lid is afwezig. Daarnaast zijn de algemeen secretaris, zes stafleden en gastspreker Barend Mons aanwezig.

De voorzitter opent de vergadering en heet de gast welkom. Roger Adan wordt als vice-voorzitter gekozen.

Mogelijk conflicterende activiteiten

Er zijn geen meldingen gedaan van activiteiten die mogelijk conflicteren met de werkzaamheden van het NCad.

Presentatie Barend Mons

Barend Mons is mede-grondlegger van het FAIR (Findable, Accessible, Interoperable en Reusable)-principes en geeft een uitgebreide presentatie waarin de volgende aspecten aan de orde komen.

Het verhogen van de beschikbaarheid van hoogkwalitatieve en herbruikbare data is van groot belang om het gebruik van proefdieren in onderzoek verder te beperken. Voor validatie en valorisatie van innovatieve proefdiervrije methoden zoals organoids en organ-on-a-chip is het nodig dat data van goede kwaliteit en herbruikbaar zijn. Helaas is verreweg de meeste onderzoeksdata op dit moment niet herbruikbaar voor anderen dan de oorspronkelijke onderzoekers, waardoor ook onnodige herhalingen van experimenten plaatsvinden. Veel data is bovendien sensitief en kan niet zomaar openbaar beschikbaar gemaakt worden. Door data volgens de FAIR-principes daadwerkelijk machine-leesbaar en -verwerkbaar te maken, worden een aantal zaken mogelijk die dat tot voor kort niet waren:

1. Data wordt interoperabel tussen verschillende bronnen (care/real world observations, (RWO) experimental data (ED), established knowledge (EK)) zodat deze systematisch met elkaar verbonden kunnen worden.
2. Data wordt 'bezoekbaar' gemaakt binnen de eigen veilige omgeving van de organisatie, via het concept van data visiting (algoritmen gaan naar de data toe in plaats van andersom) waardoor gevoelige gegevens niet meer op de klassiek manier hoeven te worden gedeeld. Alleen antwoorden (bijvoorbeeld aantallen of ja/nee-uitkomsten) worden teruggegeven, wat ook General Data Protection Regulation (GDPR)-vraagstukken sterk adresseert.
3. Algoritmes kunnen (nu al technisch mogelijk maar nog niet volledig geïmplementeerd) tussen deze verschillende databronnen heen en weer bewegen en analyses uitvoeren bij de bron ('data stations'). Hierdoor kan veel beter gebruik gemaakt worden van alle bestaande data, waardoor ook de acceptatie van

proefdiervrije innovaties die goed werken versneld kan worden. Regulators zoals EMA vragen immers om een reproduceerbare bewijsbasis, en die kan alleen ontstaan wanneer data vindbaar, interpreteerbaar en combineerbaar zijn.

Duiding dierproeven

Het verantwoordelijke NCad-lid geeft een toelichting. Er ligt momenteel een 85%-versie van het beoogde adviesrapport. Een eerdere versie is besproken tijdens de vergadering in februari. Sindsdien zijn de resultaten van interviews met trendbepalende instellingen en de enquête onder Nederlandse onderzoekers (405 respondenten) verwerkt. De belangrijkste bevindingen hieruit zijn inmiddels toegevoegd aan het conceptadvies.

Naast de reeds aanwezige statistieken en figuren is nu ook inhoudelijke duiding toegevoegd, onder andere op het niveau van aantallen, ongerief en diersoorten binnen de verschillende onderzoekscategorieën.

Het NCad wordt gevraagd om een reactie. Tijdens de bespreking worden diverse inhoudelijke aandachtspunten en suggesties naar voren gebracht.

Er is overlap geconstateerd tussen aanbevelingen in dit rapport en het transitieadvies. De voorkeur is om doublures te vermijden: aanbevelingen zonder specifieke onderbouwing in dit rapport worden daarom bij voorkeur verwijderd of er wordt expliciet verwezen naar het transitieadvies. De rijkdom aan informatie uit interviews komt nog onvoldoende tot uiting. Er wordt voorgesteld dit te versterken, bijvoorbeeld door middel van tekstkaders (boxen) die illustreren waar bepaalde ontwikkelingen wel en niet spelen, en door duidelijk onderscheid te maken tussen feitelijke bevindingen en interpretaties. In het adviesrapport komt naar voren dat verfijning en technologische vooruitgang effect hebben op het aantal dierproeven. De rol van alternatieven (NAMs) vraagt nog om zorgvuldige duiding.

Mede naar aanleiding van de presentatie van Barend Mons zal aandacht worden besteed aan dataverzameling en data-visiting en aan de mogelijke rol van informatietechnologie bij toekomstige besluitvorming.

Bij de formulering van de aanbevelingen zal explicieter worden aangesloten bij de opdracht van LVVN.

Transitieadvies 2.0

In de vergadering van januari heeft het NCad ingestemd met het raamwerk voor het transitieadvies 2.0, inclusief de strategische positionering. De voorliggende concepten van hoofdstukken 3 en 4 zijn opgesteld langs de hoofdlijnen van dit raamwerk. De hoofdstukken 3 en 4 fungeren als inleiding op hoofdstuk 5, waarin de aanbevelingen worden opgenomen. Dit hoofdstuk wordt nog separaat aangeboden. Het verantwoordelijke NCad-lid licht de stukken toe.

Het NCad waardeert de leesbaarheid en opbouw van de tekst. Tegelijkertijd wordt benadrukt dat voorzichtigheid geboden is bij uitspraken over maatschappelijke opvattingen, aangezien deze volgens een aantal NCad-leden nog niet systematisch zijn onderzocht. In dit kader wordt gewezen op een geplande burgerconsultatie door ZonMw. Eventuele openstaande punten of kwesties waar nog geen brede dialoog over heeft plaatsgevonden, worden meegegeven aan de verantwoordelijke NCad-leden. Tevens wordt aangegeven dat in deze fase meer afstemming binnen het NCad wenselijk is en er gerefereerd dient te worden naar het advies over de duiding van dierproeven. De beschrijving van transitiekundige principes wordt als helder en passend ervaren. De ethische positionering blijft een belangrijk aandachtspunt, waarbij wordt uitgekeken naar de verdere uitwerking in de aanbevelingen.

Daarnaast wordt benadrukt dat de transitie niet uitsluitend moet worden gebaseerd op technologische vernieuwing, maar ook op de bestaande onderzoekspraktijk en bredere systeemveranderingen.

De transitie wordt nadrukkelijk gezien als een systeemverandering die verder gaat dan het wachten op nieuwe methoden. Dit vraagt om een andere manier van denken en formuleren.

Naast wetenschappelijke kwaliteit moet ook expliciet aandacht worden besteed aan ethische en politieke afwegingen, waaronder dierenwelzijn.

Er wordt voorgesteld om het advies visueel te ondersteunen met een infographic, bijvoorbeeld in de vorm van een infographic. Een extra vergadering zal worden ingepland om de aangepaste versie van de hoofdstukken opnieuw te bespreken.

Marktverkenning

Het verantwoordelijke NCad-lid geeft een toelichting.

De voorliggende notitie beschrijft in beknopte vorm de resultaten van gesprekken met zes commerciële marktpartijen die actief zijn binnen het dierproevenveld in Nederland. Om meer recht te doen aan het open en verkennende karakter van de gesprekken en minder gebonden te zijn aan een strikt analyseformat, is ervoor gekozen de term "krachtenveldanalyse" te vervangen door "verkenning".

Er zijn gesprekken gevoerd met vijf partijen uit het proefdierveld en één partij uit het veld van alternatieve methoden (NAMs). De gesprekken richtten zich op marktontwikkelingen, de drijfveren achter huidige en toekomstige innovaties, en de visie van deze partijen op de transitie naar een proefdiervrije samenleving.

Daarnaast is stilgestaan bij de rol die deze partijen zelf in het veld vervullen.

Hoewel de verkenning beperkt van omvang is, biedt zij waardevolle inzichten in de rol en drijfveren van commerciële partijen. Deze inzichten kunnen worden benut ter ondersteuning van bredere analyses en advisering rondom de transitie naar een proefdiervrije samenleving.

Uit de gesprekken komt naar voren dat er wel degelijk veranderingen plaatsvinden binnen de sector, maar dat er geen sprake is van een fundamentele omslag richting een volledig proefdiervrije werkwijze. Partijen richten zich vooral op het optimaliseren en verfijnen van hun bestaande activiteiten, waarbij economische motieven een belangrijke rol spelen. Bedrijven passen zich primair aan de vraag vanuit de markt aan en nemen daarin zelden een leidende rol. Innovatie vindt vooral plaats binnen de bestaande kaders, gericht op verfijning in plaats van vervanging.

De verkenning bevestigt grotendeels bestaande inzichten en levert geen onverwachte nieuwe patronen op. Wel onderstreept zij dat commerciële partijen een belangrijke rol spelen in het ecosysteem en dat hun drijfveren – met name economische prikkels – sterk bepalend zijn voor de richting en snelheid van veranderingen.

Er wordt gesignaleerd dat de private sector aan belang wint, terwijl deze nog onvoldoende in beeld is in beleidsmatige en strategische beschouwingen. Dit vraagt om een bredere blik op het veld, bijvoorbeeld via een meer integrale (360-graden) analyse waarin zowel directe als indirecte spelers en hun onderlinge afhankelijkheden worden meegenomen.

Suggesties die uit de NCad-vergadering naar voren komen zijn onder andere het bevorderen van kruisbestuiving tussen onderzoekers en leveranciers om innovatie en toepassing van alternatieven te stimuleren. Ook zou het bewustzijn bij financiers over het belang van dit thema en de rol die zij kunnen spelen in het stimuleren van alternatieven kunnen worden vergroot.

Verslag vorige NCad vergadering

Het verslag wordt goedgekeurd.

Ingekomen stukken

De voorzitter attendeert op de Biotech Training Facility:

<https://biotechtrainingfacility.com/nl>, een trainingsorganisatie die praktijkgerichte GMP (Good Manufacturing Practice) - en biofarmaceutische trainingen aanbiedt in een realistische werkomgeving.

Tijdens de bespreking wordt opgemerkt dat er inmiddels ook op andere locaties trainingsfaciliteiten ontstaan. De kwaliteit van deze alternatieven wordt echter als wisselend beoordeeld en lijkt niet overal het niveau van de Biotech Training Facility te evenaren. In dit licht wordt gesuggereerd om mogelijk een bezoek te brengen aan deze faciliteit.

Mededelingen

Afscheid

Een NCad-lid geeft aan dat zij het NCad zal verlaten omdat zij zich gaat omscholen en in haar toekomstige functie is het niet meer zal passend om lid te blijven van het NCad.

Terugkoppeling Ketenoverleg

Op 17 april heeft het ketenoverleg plaatsgevonden. Een NCad-lid heeft daarin het NCad vertegenwoordigd en geeft een terugkoppeling. Er is gesproken over wijzigingen in de samenstelling van de Centrale Commissie Dierproeven (CCD) en de taakstelling die geldt voor alle ministeries. Daarnaast is aangegeven dat momenteel een evaluatie van de CCD gaande is.

Vanuit LVVN wordt aangegeven dat op 3 september een gecombineerd debat plaatsvindt over dieren buiten de veehouderij en dierproeven. Dit debat zal onder andere ingaan op de financiering van primatenonderzoek. Verder wordt melding gemaakt van de start van het BATI-project. Dit project wordt momenteel verder ontwikkeld met de intentie om het landelijk uit te rollen. In dat kader vindt op 2 juni een bijeenkomst plaats waarvoor betrokkenen zich kunnen aanmelden. Het project heeft een sterk bottom-up karakter, waarbij brede betrokkenheid vanuit het veld wordt nagestreefd.

Stavaza Strengthening AWB's

Een stafmedewerker geeft een update over de voortgang van het project. Het betreft een project dat is ontstaan vanuit de behoeften van nationale Comit es uit verschillende lidstaten. In de afgelopen periode hebben reeds enkele besprekingen plaatsgevonden waarbij de ENAWB (European Network of Animal Welfare Bodies) , Griekenland als indiener van het project, het IvD Platform en een lid van het NCad betrokken waren.

Tijdens deze overleggen is geconcludeerd dat eerst meer duidelijkheid nodig is over de situatie in de verschillende lidstaten. Vanuit dit inzicht kan vervolgens worden gekeken naar gemeenschappelijke uitgangspunten, verschillen en overeenkomsten tussen de landen. De stand van zaken zal in mei tijdens de volgende NC/NCP bijeenkomst in Brussel worden gedeeld met de andere lidstaten.

W.v.t.t.k.

Onderzoek naar streefbeelden

Een stafmedewerker geeft een terugkoppeling van een gesprek dat is gevoerd over de effecten van streefbeelden waarbij de betrokken partij graag een eigen onderzoek wil opzetten met inzet van een postdoc.

Ten aanzien van de rol van het NCad wordt opgemerkt dat het een goed idee wordt gevonden om hierbij betrokken te zijn. Het NCad kan desgewenst toegang tot relevante informatie faciliteren, waarbij aandacht moet zijn voor privacyaspecten

en zorgvuldige gegevensdeling. Verdere uitwerking is nodig over hoe de rol en betrokkenheid van het NCad formeel wordt geborgd en gewaardeerd.

Sluiting

De vergadering wordt gesloten.